

ABORDAREA FUNCȚIONALĂ A TEXTULUI ÎN PREDAREA LIMBILOR STRĂINE

SOFRONIE Natalia, lector

Summary

The text knows a new approach in the context of modern language didactics. Among the priorities of this theoretical reflection in this article we mention the definition of the text and its functions in educational approaches. Numerous recent studies and various papers highlight teaching reading, which is interpreted as a component of subject didactics. The main guidelines for teaching reading can be summarized in three models: the cultural, centered on the teacher, the linguistic model which usually requires the active participation of the learner and the model of personal development centered on the learner, in which prevail the valorisation of personal reactions in receiving the text.

În contextul actual al educației, abordarea funcțională a textului în predarea limbilor străine este un aspect important din perspectiva didacticii moderne.

Definirea textului reprezintă punctul de plecare în acest demers teoretic. Recurgem aici la definiția oferită de Cadrul European comun de referință pentru limbi, conform căruia „este numit text orice secvență discursivă (orală și/sau scrisă), înscrisă într-un domeniu specific de activitate, care fi e ca suport sau scop, fi e ca produs sau proces, constituie ocazia desfășurării unei activități comunicative în decursul îndeplinirii unei sarcini” [2, p. 16].

O analiză a conceptul vizat este realizată în CECRL în capitolul 4.6, ce poartă titlul „Textul”, unde sunt elucidate așa elemente cum ar fi: texte și suporturi, genuri și tipuri de texte, texte și activități ce pot fi utilizate în cadrul orelor de limbă străină. Astfel, textul cuprinde categorii ca: personal, public, profesional și educațional. Tipurile de texte menționate cuprind și o enumerare, pe care o prezentăm în cele ce urmează:

text personal – teletexte, garanții, rețete, manuale școlare, romane, magazine, reviste, pliante publicitare, broșuri, corespondență personală, înregistrări și radiodifuziune;

text public – anunț pentru public, etichete și ambalaje, pliante, graffiti, bilete, orare, anunțuri, regulamente, programe, contracte, meniuri, texte sacre, jurăminte / imnuri;

text profesional – scrisori de afaceri, notă de raport, instrucțiuni de siguranță, moduri de folosire, regulamente, material publicitar, etichetare și ambalaj, descrierea funcției, semnalizare, cărți de vizită;

text educațional – documente autentice, manual școlar, cărți de lectură, lucrări de referință, text la tablă, note de origini diferite, texte pe un ecran de calculator, videotext, caiete de exerciții, articole din ziare, rezumate, dicționare (monolingve / bilingve) [2, p. 48].

Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi prezintă o nouă viziune și reflecție asupra conceptului vizat. Pe de o parte, multitudinea de texte ce poate fi utilizată în vederea dezvoltării competenței de comunicare și, pe de altă parte, textele video și audio, care diferențiază viziunea clasică a termenului text.

Un alt punct de interes al prezentului articol este exprimat prin abordarea funcțională a textului, elementele de legătură ce există între lectură și didactica modernă. Conform Octaviei Costea, lectura preia din didactică următoarele probleme:

- a) un program de didactizare a pedagogiei lecturii;
- b) un anumit tip de discurs didactic, în care sînt incluse întrebările din învățămînt, din pedagogie, din procesul de învățare / de formare / de evaluare;
- c) atitudini teoretice și practice ale profesorului: modalități de interpelare a clasei de elevi [3, p. 16].

Abordarea funcțională a textului poate fi redată și din următoarea perspectivă: în activitățile de recepție vizuală (citirea sau comprehensiunea textelor scrise), utilizatorul, în calitate de lector,

receptează și prelucrează texte scrise produse de unul sau mai mulți scriitori. Printre activitățile de citire găsim, de exemplu:

- a citi pentru a se orienta;
- a citi pentru informare, de exemplu, folosind lucrări de referință;
- a citi și a urma anumite instrucțiuni;
- a citi din plăcere etc. [2, p. 62].

Numeroase studii recente scot în evidență termenul de didactica lecturii, care este interpretată drept componentă a didacticii disciplinei. Amintim aici lucrări fundamentale în domeniu, așa ca „Didactica lecturii, o abordare funcțională” de Octavia Costea, „Didactica lecturii” de Mariana Marin și multe altele. Didactica lecturii este obiectivată de actul individual al comunicării al celui ce învață, din acest considerent construirea demersurilor didactice de lectură reprezintă un pilon în dezvoltarea armonioasă a centrelor de interes a celui ce învață. În acest context, următoarele demersuri sunt necesare:

- emiterea ipotezelor de realizare a situației de lectură;
- cunoașterea unor elemente care pot construi practici de anticipare a ineditului didactic;
- obiectivarea practicilor pozitive [3, p. 19].

Competența literar-lectorală este în strânsă legătură cu didactica lecturii, aceasta constând din cunoștințe, capacități și atitudini. Elementele distinctive ale acestora fiind identificate de unii autori în felul următor:

- cunoștințe: elementele de teorie literară, recunoașterea mijloacelor artistice;
- capacități: a se plasa în locul autorului; a comunica pe diverse teme; a caracteriza un personaj utilizând expresii din text; a elabora dialoguri de diverse tipuri, inclusiv pornind de la un proverb; a valorifica mijloacele expresive ale operei; a motiva acțiunile personajelor literare; a intui interdependența dintre mesaj și atitudinea emițătorului; a depista o informație specifică în funcție de obiectiv; a realiza un comentariu literar; a

comenta o imagine, o idee fundamentală din text; a decoda textele literare, etc. [4, p. 11-12].

În monografia autoarei Mariana Marin sunt elucidate câteva funcții ale operei literare, atunci când aceasta se găsește în contact cu cititorul: pedagogică, psihologică, estetică și sociologică. Funcția pedagogică – vizează aspectul educativ ce se realizează prin impactul operei literare asupra dezvoltării celui ce învață; funcția psihologică – se referă la contribuția la dezvoltarea proceselor psihice: memorie, atenție, percepție, imaginație și gândire; funcția estetică – presupune deschideri pentru dezvoltarea gustului estetic, a judecăților estetice, raportate la opera literară, unul dintre obiectele de cercetare estetică și funcția sociologică – vizează favorizarea contactului virtual al cititorului cu o microsocietate ce are acțiune propedeutică, profilactică în relația ulterioară a cititorului cu societatea [4, p. 17].

Principalele orientări în didactica lecturii pot fi sintetizate în trei modele:

- modelul cultural, centrat pe profesor, în care predomină transmiterea de informații despre text ca produs cultural;
- modelul lingvistic care solicită de regulă participarea activă a elevului, fiind asociat frecvent cu tehnici de analiză lingvistică, având un caracter pronunțat analitic;
- modelul dezvoltării personale centrat pe elev, în care predomină valorizarea reacțiilor personale în receptarea textului; accentul cade pe motivarea elevului pentru lectură prin corelarea temelor și aspectelor întâlnite în textele literare cu experiența personală a acestuia [1].

Aceste modele prezentate mai sus prezintă avantaje, dar și dezavantaje. Cursurile și programele ce țin de literatură cuprind în majoritatea cazurilor modele prezentate. Pentru ca lectura să devină mai motivantă, există câteva principii considerate esențiale:

- lectura să fie centrată pe sensurile pe care un text le poate genera;
- lectura să fie interactivă (receptorul intră în dialog cu textul, pune întrebări, încearcă să formuleze răspunsuri personale);

- lectura să fie exersată (elevilor li se creează oportunități de a citi în scopuri diverse texte variate; profesorul folosește în mod consecvent la orele de literatură un algoritm de lucru cu textul);
- lectura să aibă un scop pe care elevii să-l poată identifica (plăcere, cunoaștere, descoperirea unor strategii de lectură etc.);
- lectura să fie încurajată (prin atitudinea personală a profesorului care valorizează lectura, dar și prin feed-back) [1].

În concluzie putem menționa că textul este trecerea spre categoria naturală a învățării din punct de vedere al interpretării. Demersurile pedagogice ale didacticii lecturii sunt bazate pe confruntarea cititorului cu textul, fie acesta literar sau nu. Multitudinea textelor constituie sursa spre dezvoltarea diferitor competențe în limba străină. Amintim aici și noua abordare de didactică a lecturii, care reprezintă un interes major în contextul actualei paradigme ale educației.

Bibliografie

1. Boitoș, D., Rolul lecturii și strategii pentru îndrumarea, pregătirea și optimizarea lecturilor în rândul elevilor, Timișoara, 2014. [http://www.concursurilecomper.ro/rip/2014/februarie2014/11-BoitosDana-Rolul lecturii si strategii.pdf](http://www.concursurilecomper.ro/rip/2014/februarie2014/11-BoitosDana-Rolul%20lecturii%20si%20strategii.pdf) (vizitat 18.03.2016).
2. Consiliul Europei, Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi: predare, învățare, evaluare, Tipografia Centrală, Chișinău, 2003.
3. Costea, O., Didactica lecturii o abordare funcțională, Institutul European, Iași, 2006.
4. Marin, M., Didactica lecturii, Cartier, Chișinău, 2013.

FORMAREA ȘI DEZVOLTAREA COMPETENȚEI INTERCULTURALE LA ORELE DE LIMBĂ STRĂINĂ

SURUGIU Dorina, lector superior

Summary

Intercultural approach involves stepping out of conventional teaching and learning of a foreign language, which is not limited to the grammatical, functional and cultural contents, as while that knowledge is developed, a set of values and attitudes are also formed